

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА НАПРЯМКІВ
РОЗВИТКУ БАКОТСЬКОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО ВУЗЛА»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи Geo1-M20z
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Географія)
Граневська Юлія Сергіївна

Керівник:
Касіяник І.П., кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її
викладання

Рецензент:
Гарбар В.В. кандидат географічних наук,
старший викладач кафедри географії та
методики її викладання

Кам'янець-Подільський – 2021 року

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ТРВ	–	туристично-рекреаційний вузол
ПРП	–	потенціал природних ресурсів
ТВЗ	–	територіальні виробничі зв'язки
ПТК	–	природно-територіальний комплекс
ТРП	–	туристично-рекреаційний потенціал

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень.....	2
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Методологія та методика дослідження.....	6
1.1. Регіональні таксони організації рекреаційної сфери.....	6
1.2. Методологічні підходи дослідження рекреаційної сфери.....	11
1.3. Методичні засоби.....	16
1.4. Техніка безпеки при проведенні наукових досліджень.....	23
РОЗДІЛ 2. Географічні умови функціонування Бакотського рекреаційного вузла.....	26
2.1. Географічне розміщення.....	26
2.2. Літологічні умови і рельєф.....	27
2.3. Кліматичні та гідрологічні особливості	30
2.4. Структура ПТК	36
2.5. Господарство	41
РОЗДІЛ 3. Рекреаційний потенціал.....	43
3.1. Природні рекреаційні ресурси.....	43
3.2. Інфраструктура рекреаційної сфери.....	46
РОЗДІЛ 4. Функціональні компоненти Бакотського рекреаційного вузла	54
4.1. Суб'єкти рекреаційної діяльності.....	54
4.2. Територіально-виробничі зв'язки.....	59
РОЗДІЛ 5. Умови ефективного функціонування рекреаційного вузла	62
5.1. Проблеми.....	62
5.2. Перспективи.....	64
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Бакота це історичний населений пункт, а сьогодні частина дністровського водосховища з прилеглими схилами. Це потужний туристичний магніт відомий далеко за межами Подільського регіону. Сюди постійно іде транспортний туристичний потік, формуючи перспективу розвитку регіональної економіки.

Значний попит на атракції в межах території Бакоти обумовив розвиток стихійних зон відпочинку, формування локальних туристичних об'єктів та інфраструктурних засобів, удосконалення сфери обслуговування та появу ринку праці (переважно сезонної) на її основі. Усе зазначене демонструє ознаки формування тут туристичного вузла з кількома потужними пунктами але без вираженого центру.

Головними регіональними зацікавленими суб'єктами формування на базі ресурсного потенціалу Бакоти, як рекреаційного вузла є Національний природний парк «Подільські Товтри» та Староушицька об'єднана територіальна громада. Утворений тут сьогодні туристичний кластер міг би суттєво підвищити власну економічну ефективність за умови регіонального комплексування яке забезпечує статус рекреаційного вузла.

Головними умовами виокремлення вузла є оцінка ресурсного потенціалу регіону та просторове планування виробних відносин зацікавлених суб'єктів на його базі. Формування нових спеціалізованих об'єктів та регіональна економічна оптимізація тих що уже існують, налагодження виробничих зав'язків між ними, удосконалення інфраструктури та забезпечення ефективного територіального менеджменту. Врахування додаткових аспектів територіальної взаємодії між об'єктами дозволить сформулювати можливості для підвищення економічної ефективності функціонування об'єктів, збільшити рекреаційну ємність знижуючи при цьому стихійний вплив та антропогенне навантаження, а також створити нові робочі місця для місцевого населення..

Розробка конкретних практичних рекомендацій на основі вивчення територіальної структури складових Бакотського рекреаційного вузла зорієнтована на оптимізацію вже існуючих послуг і продуктів, розробку і впровадження нових та представлення їх як конкурентноспроможних розробок на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Об'єктом дослідження компоненти рекреаційного комплексу території урочища «Бакота» та прилеглих територій.

Предмет – обґрунтування ефективності функціонування Бакотського рекреаційного вузла, як форми оптимізації територіальних виробничих зв'язків рекреаційного місцевої рекреаційної сфери. .

Мета дослідження – вивчення просторової структури та особливостей функціонування компонентів Бакотського рекреаційного вузла для визначення напрямків оптимізації їх діяльності з позицій налагодження територіальних виробничих зв'язків.

Для конкретизації мети і досягнення позитивного результату у процесі дослідження сформульовані наступні **завдання**:

1. Ознайомитися із природними та господарськими умовами території Бакотського вузла для характеристики загальних географічних особливостей;
2. Здійснити прикладні дослідження для встановлення локальних особливостей рекреаційного потенціалу регіону;
3. Оцінити ефективність сучасної просторової і компонентної структури рекреаційної сфери досліджуваного регіону;
4. Визначити основні проблемні аспекти та напрямки оптимізації функціонування Бакотського рекреаційного вузла;

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані методи збору інформації (аналіз літературних джерел, статистичний аналіз, картографічний аналіз, спостереження), оцінки ефективності системи природокористування (коефіцієнт антропогенного перетворення

ландшафтів, частка природних систем) та моделювання (картографічне, з використанням ГІС).

Наукова новизна роботи полягає у дослідженні локальної просторової структури рекреаційного потенціалу «бакотського» регіону з позицій інтегрального територіального-виробничого об'єднання.

Практичне значення роботи дозволяє встановити напрямки покращення економічного, соціального та екологічного ефекту функціонування місцевих компонентів рекреаційного господарства як провідного напрямку економічної спеціалізації.

Апробація результатів дипломної роботи. Основні положення магістерської роботи доповідались і обговорювались на науковій конференції, а саме: на підсумковій науковій конференції студентів та магістрантів.

Публікації. Основні положення магістерської роботи опубліковані в збірниках наукових праць підсумкової наукової конференції студентів та магістрантів.

Структура та обсяг роботи. Робота сформульована на 75 сторінках друкованого тексту та включає вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел, який містить 68 найменувань і два додатки.

ВИСНОВКИ

Бакотський рекреаційний вузол формується як спеціалізоване регіональне економічне об'єднання на основі потужного ресурсного потенціалу, розвиненого рекреаційного кластеру турагентів, агросадиб та рекреаційних комплексів. Його розвиток об'єктивно обумовлений великим рекреаційним попитом у Придністерському регіоні, особливо із активізацією внутрішнього туристичного ринку протягом 2020-2021 рр.

Регіон відзначається сприятливим географічним розміщенням та збереженими природними умовами. Включає частину водної поверхні Дністровського водосховища та прилеглі ділянки суші. Адміністративно належить до території НПП «Подільські Товтри» та Староушицької ОТГ. Частина території розміщена в межах Чернівецької області.

Літологічні умови представлені відкладами Верхнього протерозою, палеозою, мезозою та кайнозою. Вони ефектно відслонюються в межах корінних схилів долини р. Дністер та її притоків. Кліматичні умови відзначаються температурними параметрами близькими до субтропічних, що додатково посилюється переважаючою орієнтацією схилів південної експозиції. Головною умовою рекреаційного розвитку виступають гідрологічні об'єкти зокрема акваторія водосховища та джерела на схилах. Саме пляжна зона берегової лінії затоки є туристичним магнітом що формує регіональний рекреаційний потенціал. Ландшафт, як естетична умова також суттєво впливає на рекреаційну привабливість регіону, забезпечуючи збалансоване стрийняття довкілля в процесі рекреаційного перебування гостей Бакотського рекреаційного вузла.

Місцеве господарство засноване на класичних сільськогосподарських засадах, протягом останнього десятиліття активно перебудовується до специфіки рекреаційного комплексу. Особливими умовами виступають: вирощування лікарських трав та формування унікальних сільськогосподарських продуктів, що підсилюють можливості Бакотського рекреаційного вузла загалом.

Рекреаційна інфраструктура відзначається добрим станом магістральних транспортних шляхів та задовільним станом локальних доріг до головних рекреаційних об'єктів. Сприятливим фактором розвитку рекреації є також функціонування потужних інфраструктурних центрів. Зокрема комплексів «Теремки», агросадиб та яхт-клубу «Маяк». Паралельна інфраструктура (заклади торгівлі та харчування) мають обмежений розвиток і поки не задовольняють рекреаційні потреби вузла, при цьому переорієнтовуються до нового рекреаційного ринку підлаштовуючи відповідний рівень обслуговування.

Головними рекреаційними суб'єктами регіону, що виражають його вузлову специфіку є рекреаційні туристичні агенти які забезпечують туристичний потік до рекреаційних об'єктів, Національний природний парк «Подільські Товтри» як землерозпорядник та контролер рекреаційної діяльності, Староушицька об'єднана територіальна громада, рекреаційні комплекси, Агросадиби та місцеві підприємці.

Проблеми функціонування Бакотського рекреаційного вузла обумовлені обмеженим розвитком інфраструктури, зокрема якістю локальних доріг, а також ємністю рекреаційних комплексів, кемпінгів, пляжів та інших місць розміщення рекреантів, труднощами відомчої узгодженості рекреаційного природокористування. Об'єктивні труднощі створюють сезонні коливання рівня води в межах водосховища та засмічення берегової лінії. Важливою проблемою є упереджене ставлення місцевого населення до розвитку рекреації.

Перспективи оптимізації і удосконалення економічної ефективності Бакотського рекреаційного Вузла можливі за умови розвитку просторових виробничих зв'язків між головними суб'єктами, із сусідніми рекреаційними об'єктами та національними і міжнародними туроператорами, що зацікавлені у даному регіоні. Важливим напрямком є залучення грантових та бюджетних інаестицій на розвиток інфраструктури представниками Староушицької ОТГ і Національного природного парку «Подільські Товтри». Суттєвим важелем збільшення обсягу рекреаційного попиту може стати підвищення якості вже готових рекреаційних продуктів та формування і реалізації нових.

Загалом Бакотський рекреаційний вузол – це об’єктивно виражене просторове господарське утворення, що активно розвивається і може стати фокусом економічного розвитку регіону суттєво підвищуючи його соціальну і екологічну привабливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азар В. Туризм – ещё один феномен XX века// Туризм практика, проблемы, перспективы. №5, 2005. – С.15 – 17
2. Андропов О.М. Стан рекреаційного комплексу України // Економіка і Екології, № 24, 2005. – С. 6 – 7
3. Багрова Л.А., Багров К.В., Преображенский В.С. Рекреационные ресурсы (походы к анализу понятия) // Изв. АН СССР. — Сер. геогр. — 1977. — № 92. — С. 5 – 12
4. Бейдик О.О. Словник – довідник з географії, туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. –К.: Палітра, 1997. – С. 50 – 74
5. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. Посібник. – К: Академія, 2003. – 60 с.
6. Бережна О.О.: «Стан і проблеми розвитку рекреаційно-оздоровчого комплексу України в період переходу до ринкових відносин» // Економіка України, №4, 2003. – С. 5 – 7
7. Бобираєва О.В.: «Рекреація в системі розширеного суспільного відтворення» // Вісник Київського Національного університету ім. Т.Г.Шевченка – Випуск 55, 2002. – С. 4 – 5
8. Бобираєва О.В.: «Становлення і розвиток сфери рекреаційних послуг як напрям інтеграції до світового господарства» // Вісник Київського Національного університету ім. Т.Г.Шевченка - Випуск 57, 2002. – 6 с.
9. Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища. — Суми: Університетська книга, 2002. – 69 с.
10. Большаков Н. М. Рекреационная роль лесов. // Економіка і Екологія, №10, 2005. – 5 с.
11. Бородина В.В. Ресторанно-гостиничный бизнес, М.: Книжный мир, 1999. – 364 с.
12. Борозняк В.С. Перспективи розвитку українського туризму // Бізнес, №15, 2005 – С. 15 – 16

13. Бочарников С.А. Финансово-экономический анализ деятельности турфирмы, М.: Финансы и статистика, 2000. – 270 с.
14. Бутусов Г. Аналіз туристичного ринку України // Галицькі контракти № 5, 2006,. – С. 8 – 10
15. Веденим Ю.А. Динамика территориальных рекреационных систем. — М.: Изд-во МГУ, 1986. – С. 7 – 25
16. Вишневецький В.І. Річки і водойми України: стан і використання. — К.: Віпол, 2000. – 189 с.
17. Внутрішній туризм в Україні : окремі аспекти // О.І.Лугова. – К. 2002. – 226 с.
18. Волков С.Н Туризм и информатизация общества. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 254 с.
19. Генсирук С.А., Нижник М.С. Рекреационное использование лесов. — К.: Урожай, 1987. – 184 с.
20. Географічна енциклопедія України: В 3-х т. / Під. ред. О.М. Маринич. – К.: УРЕ ім. М.П. Бажана, 1989. – 298 с.
21. Геоэкология рекреационных зон Украины / Под. ред. М.И. Толстой. — Одесса: Астропринт, 1996. – 196 с.
22. Гетьман В.І. Платні рекреаційні послуги установ природно-заповідного фонду України: законодавчі нормативи та екологічні можливості. // Укр. геогр. журнал. – 2002. – № 1. - С. 58 – 64.
23. Гнатів О.К. Проблеми розвитку вітчизняного туризму // Економіка України, №5, 2006. – С. 23 – 25
24. Гонгало П.Ф. Проблеми відтворення ресурсного комплексу України. // Економіка і Екологія, 2001, №15. – 5 с.
25. Горобець Н.П. Нові технології в галузі туризму // Економіка і інформатизація, №7, 2006. – С. 27 – 28
26. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи. — Рівне: РДТУ, 2000. – 234 с.
27. Гродзинський Д.М., Шеляг-Сосонко Ю.Р. та ін. Проблеми збереження та відновлення біорізноманіття в Україні. — К.: Академперіодика, 2001. –

245 с.

28. Гудзь П. «Економічна ефективність використання природних рекреаційних ресурсів» // Регіональна економіка – №4, 2000. – С. 2 – 3
29. Гудзь П.В. Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій. — Донецьк, 2001. – 270 с.
30. Данильчук В.Ф. и др. Методы оценки рекреационных территорий. — Донецк: ДИТБ, 2003. – 205 с.
31. Державна програма розвитку туризму в Україні на 2002-2010 роки. // Офіційний вісник України. — 2002. — № 18. — С. 144 – 154
32. Дубін В.Г. Регіональні проблеми збереження рідкісних видів біоти у лісах України // Укр. геогр. журнал — 2002. — № 2. — С. 20 – 27
33. Дурович А. П. Маркетинг в туризме. Минск, Новое знание, 1998. – С. 205 – 217
34. Иванух Р., Жученко В. Стратегические проблемы развития рекреационно-туристического комплекса Украины, // Экономика Украины. — 1998. № 1. – С. 56 – 60
35. Жученко В.: «Розвиток туристсько-рекреаційної діяльності на Україні: передумови та перспективи» // Регіональні перспективи – № 1 (14), 2001
36. Заїкина О.О Внесок туристичної галузі в подолання економічної кризи, 2000. – 50 с.
37. Закон України „Про туризм” від 15 вересня 1995р. / Голос України від 14.11.1995р.; зі змінами та доповненнями.
38. Заставний Ф.Д. Географія України. — Львів: Світ, 1994. – 360 с.
39. Зіновчук Т.С. Вплив екологічних факторів на туризм // Екологічний вісник, №9, 2005 – С. 5 – 10
40. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма: Справочник. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 368 с
41. Зорин И.В. География туризма и экскурсий в СССР: Уч. пос. — М.: Наука, 1985. – 185 с.
42. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Толковый словарь туристских терминов:

- Туризм. Туристская индустрия. Туристский бизнес. — М., Афины: ІМРОСКОІР, 1994.
43. Коротун І.М., Коротун С. І. Природні ресурси України. Рівне, 2000. — 440 с.
  44. Лабскір В.М., Любієв А.І., Юшко О.В. та ін. Туристичні об'єкти України. Харків: НТУ «ХПШ», 2002. — 175 с.
  45. Леоненко В.Б., Стеценко М.П., Возний Ю.М. Атлас об'єктів природно-заповідного фонду України. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. — 119 с.
  46. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. — Львів, 1997 — 254 с.
  47. Мироненко Н.С., Твердохлебов І.Т. Рекреационная география. — М.6 Изд-во МГУ, 1991. — 50 с.
  48. Михайлов В.А. Антропогенний вплив на навколишнє середовище. // Економіка і Екологія, №15. 2001
  49. Николаєнко Д.В. Рекреациональная география: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Гуманіт. изд. центр ВЛАДОС, 2002. — 8 с.
  50. Природа Хмельницької області / Під ред. К.І. Геренчука. — Львів: Вища школа. Вид. при Львів ун-ті, 1980. — С. 13 — 86
  51. Рутинський М.Й. Географія туризму України: Навч.-метод, пос. — К.: Центрнавч. літ-ри, 2004. — 160 с.
  52. Сады, парки и заповедники Украинской ССР. — К.: Будівельник, 1985. — 120 с.
  53. Сидоров В.М. Рекреология — Система наук об отдыхе. — К., 1990.
  54. Стафійчук В. І. Рекреология. Навчальний посібник. — К.: Альтерпрес, 2006. — 264 с.
  55. Соціально-економічна географія України: Навч. посібник / За ред. проф. Шаблія О.І. — Львів: Світ, 1994. — 608 с.
  56. Теоретические основы рекреационной географии. / Отв. ред. В.С. Преображенский. — М.: Наука, 1975. — 225 с.
  57. Товажнянський Л.Л., Солодкий В.Д., Масікевич Ю.Г. та ін. Заповідна справа.

- Харків: НТУ «ХПІ», 2002. – 240 с.
58. Туристичні ресурси України: 36 наук, статей / Наук. ред. О.І. Лугова. — К., 1996. – С. 136 – 236, 268 – 275
59. Україна. Природне середовище і людина. Серія карт. / Відп. ред. Л.Г. Руденко, В.М.Ліпінський, А.Л. Бондар. — К., 1993. – 56 с.
60. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. — Івано-Франківськ, 2001. – 86 с.
61. Червона книга України: Рослинний світ / відп. ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко. — К.: Укр. енциклопедія, 1996. – 450 с.
62. Червона книга України: Тваринний світ / відп. ред. М.М. Щербак. — К.: Укр. енциклопедія, 1994. – 624 с.
63. Шмагіна В.В., Харичков С. К. Рекреация и туризм в системе современных приоритетов социально-экономического развития. – Одесса, 2000. – 70 с.